

† DANIEL
PRIN HARUL LUI DUMNEZEU
ARHIEPISCOPUL BUCUREȘTILOR,
MITROPOLITUL MUNTENIEI ȘI DOBROGEI,
LOCȚIITOR AL TRONULUI CEZAREEI CAPADOCIEI ȘI
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

PREACUVIOSULUI CIN MONAHAL,
PREACUCERNICULUI CLER
ȘI PREAIUBIȚILOR CREDINCIOȘI
DIN ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTILOR

HAR, MILĂ ȘI PACE DE LA HRISTOS-DOMNUL NOSTRU,
IAR DE LA NOI PĂRINTEȘTI BINECUVÂNTĂRI

*„Crucii Tale ne închinăm, Hristoase,
și Sfântă Învierea Ta o lăudăm și o mărim!”
(Din cântările Sfintelor Paști)*

Hristos a înviat!

*Preacuvioși și Preacucernici Părinți,
Iubiți credincioși și credincioase,*

Taina Învierii Domnului este nedespărțită de Taina Crucii Sale, deoarece Hristos Cel Înviat din morți este Hristos Cel Răstignit.

Crucea Mântuitorului Hristos este semnul iubirii Sale atotputernice și smerite, făcătoare de viață și dătătoare de bucurie. În Sfânta Cruce este ascunsă puterea Învierii, iar lumina Învierii este slava Sfintei Cruci. Astfel, Sfânta Cruce nu este doar semn al jertfei și al morții, ci și semn al Învierii și al biruinței.

Învierea Domnului nostru Iisus Hristos este biruința iubirii Lui smerite asupra păcatului, iadului și morții. Învierea lui Hristos este ridicarea omului cel muritor, din cauza păcatului, la starea de făptură veșnic vie, creată după chipul lui Dumnezeu Cel veșnic viu (cf. *Facerea 1, 26*), pentru a se împărtăși veșnic din iubirea divină a Preasfintei Treimi.

Prin Învierea lui Hristos Cel Răstignit se arată că iubirea omului față de Dumnezeu și față de semenii poate fi mai tare decât ura, violența și moartea. Tăria puterii iubirii jertfelnice a lui Hristos se arată atât în Crucea Sa, ca smerenie, cât și în Învierea Sa, ca slavă. De aceea, Biserica Ortodoxă nu desparte niciodată Crucea de Înviere.

Invidiat și urât de mulți dintre cărturarii și fariseii care pierduseră în mare parte capacitatea de a simți prezența activă a lui Dumnezeu în popor, desconsiderat și umilit de autoritatea conducătoare romană, care pierduse simțul dreptății, trădat și vândut de un ucenic robit de patima iubirii de arginți, părăsit de prietenii prea fricoși, uitat de mulți cărora le-a făcut bine, Iisus, Fiul lui Dumnezeu, devenit Om din iubire de oameni, a fost condamnat, pe nedrept, la moarte și răstignit pe Cruce, între doi tâlhari făcători de rele.

Pe de o parte, răstignirea lui Hristos pe Cruce este respingerea cea mai violentă a iubirii lui Dumnezeu de către omenirea păcătoasă și înstrăinată de Dumnezeu. Pe de altă parte, jertfa Sa pe Cruce, îndurată în mod liber (cf. *Ioan 10, 17-18*), arată smerenia Sa, ca răbdare a suferinței și ca statornicie în iubire iertătoare, chiar și față de dușmanii Săi („Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac”, *Luca 23, 34*).

Sfântul Evanghelist Ioan, ucenicul iubit care L-a însoțit pe Iisus până lângă Crucea Sa, ne spune că: „Înainte de sărbătoarea Paștilor, știind Iisus că a sosit ceasul Lui, ca să treacă din lumea aceasta la Tatăl, iubind pe ai Săi cei din lume, până la sfârșit i-a

iubit" (Ioan 13, 1). Iar Sfântul Apostol Pavel, cel ce din mare prigonitor al Bisericii a devenit cel mai harnic Apostol al lui Hristos, tocmai pentru că L-a întâlnit pe Hristos Cel Înviat din morți, într-o lumină copleșitoare pe drumul Damascului, a înțeles **puterea iubirii jertfelnice a Crucii Lui**. De aceea, în lumina Învierii lui Hristos, Sfântul Apostol Pavel scria creștinilor din Corint astfel:

„Cuvântul Crucii, pentru cei ce pier este nebunie; iar pentru noi, cei ce ne mântuim este puterea lui Dumnezeu” (1 Corinteni 1, 18). În altă parte, același Sfânt Apostol al neamurilor arată că, *prin puterea Crucii, Hristos a biruit duhurile rele care răspândesc în lume ura față de Dumnezeu și față de oameni: „Dezbrăcând (de putere) începătoriile și stăpâniile, le-a dat de ocară în văzul tuturor, biruind asupra lor prin Cruce”* (Coloseni 2, 15).

Pentru a rămâne ascultător și iubitor față de Dumnezeu-Tatăl până la moarte, Hristos-Domnul a îndurat de bunăvoie multe rele venite din partea oamenilor păcătoși și a demonilor vicleni, care Îl asaltau în pustie cu *ispitele poftelor egoiste* – adică ispitele lăcomiei materiale, ale puterii de stăpânire și ale slavei deșarte (cf. Matei 4, 1-11) –, iar în Săptămâna Sfințelor Pătimiri, cu *ispitele sau încercările durerii* sufletești și trupești pricinuite de invidia cărturarilor și a fariseilor, de trădarea lui Iuda, de lepădarea lui Petru, de frica ucenicilor care L-au părăsit, de aroganța și viclenia lui Irod, de duplicitatea și lașitatea lui Pilat, de batjocura soldaților, de ignoranța și rătăcirea mulțimilor învrăjbite, de ironia tâlharului nepocăit, de scuipări, de loviri cu palmele peste obraz, de loviri cu biciul pe trup, de cununa de spini de pe cap, de lovituri de cuie în palme și picioare, de răstignirea pe lemnul Crucii, de adăparea cu oțet, de străpungere cu lancea în coastă. *De ce a îndurat Domnul toate acestea?* Ne spune Sfântul Maxim Mărturisitorul, în cuvintele următoare: „*Acesta*

a fost... scopul Domnului, ca, pe de o parte, să asculte de Tatăl până la moarte, ca om, pentru noi, păzind porunca iubirii, iar pe de altă parte, să biruiască pe diavol pătimind de la el prin cărturarii și fariseii puși la lucru de el”¹. **Prin ascultare de Dumnezeu până la moarte, Hristos a ridicat din morți pe Adam cel neascultător, iar prin smerenie a biruit pe diavolul cel orgolios și răzvrătit.**

Pentru a ne învăța că puterea Învierii era ascunsă în Cruce, adică în iubirea Lui smerită și îndelung-răbdătoare, Hristos-Domnul Cel Înviat din morți poartă și după slăvoita Sa Înviere semnele sau stigmatetele Crucii pe trupul Său, adică în mâinile, în picioarele și în coasta Sa (cf. Ioan 21, 20 și 27). **Hristos poartă stigmatetele Crucii în trupul Său înviat, nu ca să-Și aducă aminte de cei care L-au răstignit spre a se răzbuna pe ei, ci pentru că ele sunt semnele eterne ale iubirii Sale jertfelnice și smerite pentru toți oamenii.**

În Biserica Ortodoxă întâlnim o mulțime de simboluri, imagini, gesturi și expresii liturgice ale înțelegerii spirituale a legăturii interioare care există între Crucea și Învierea lui Hristos.

Mai întâi, în icoana ortodoxă a Răstignirii lui Hristos, chipul Său nu este crispat, ci pacificat, însemnând pacea comuniunii omului cu Dumnezeu, adică starea în care Iisus rostește cuvintele: „Părinte, în mâinile Tale încredințez duhul Meu!” (Luca 23, 46).

Apoi, icoana Învierii lui Hristos, în forma ei autentică, nu-L prezintă pe Hristos ieșind triumfător din mormânt, ci prezintă coborârea Sa la iad ca biruință asupra iadului și a morții, ca arvună sau început al Învierii de obște (cf. 1 Corinteni 15, 20) și al Judecării

---

¹ Vezi Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Cuvânt ascetic*, în Filocalia, vol. 2, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2008, p. 35.

de Apoi. Astfel, pentru Ortodoxie, *puterea Învierii lui Hristos începe să lucreze din însuși momentul morții lui Hristos pe Cruce și al coborârii Sale cu sufletul la iad*. De aceea, trupul Său din mormânt nu intră în descompunere și nici sufletul Său nu rămâne în iad. Adesea, *icoana coborârii la iad ne prezintă slava lui Hristos Cel Înviat ca fiind străbătută și confirmată de Crucea luminoasă, pentru că „Hristos S-a pogorât prin Cruce la iad”, după cum se spune în Liturghia Sfântului Vasile cel Mare*.

Când este mărturisită și proclamată Învierea Domnului Hristos, Crucea nu este uitată, ci unită cu lumânarea de Înviere. Preotul proclamă adevărul Învierii, zicând: *„Hristos a înviat!”* în timp ce înalță Crucea în văzul tuturor, dar nu Crucea singură, ci *însoțită de o lumânare aprinsă, care este lumina pascală a suferinței transformate în biruință. Prin Înviere, Crucea devine lumină a iubirii eterne, a vieții mai tari decât moartea*.

În timpul *Utreniei Sfintelor Paști și Utreniei din Duminici* cântăm sau rostim acest imn: *„Învierea lui Hristos văzând, să ne închinăm Sfântului Domnului Iisus, Unuia Celui fără de păcat. Crucii Tale ne închinăm, Hristoase, și Sfântă Învierea Ta o laudăm și o slăvim (...). Iată, prin Cruce a venit bucurie la toată lumea. Totdeauna binecuvântând pe Domnul, laudăm Învierea Lui, că răstignire răbdând pentru noi cu moartea pe moarte a stricat”* (Canonul Învierii și Utrenia din Duminici).

Legătura interioară dintre Cruce și Înviere este o dominantă a întregii spiritualități ortodoxe liturgice și filocalice, deoarece *Ortodoxia este în același timp Biserica pocăinței și a doxologiei, a postului și a bucuriei*.

Întrucât, prin Crucea lui Hristos s-a arătat puterea iubirii mântuitoare a lui Dumnezeu (cf. *1 Corinteni 1, 18*), **noi, creștinii, cinstim Sfânta Cruce și ne facem semnul ei când ne rugăm, dimineața, la prânz și seara, când începem un lucru**

și când îl terminăm, în vreme de necaz și în vreme de bucurie.

Legătura dintre Cruce și Înviere, dintre suferință și speranță, osteneală și bucurie, luptă și biruință, se vede adesea în iubirea jertfelnică a părinților buni pentru copiii lor, a părinților duhovnicești pentru cei păstoriți de ei, a oamenilor harnici și darnici pentru semenii lor aflați în nevoi, în iubirea jertfelnică a celor care lucrează și se luptă, permanent, pentru binele familiei și al societății, al poporului și al patriei lor, al tuturor oamenilor pentru care Hristos Domnul a murit și a înviat ca să dăruiască tuturor mântuire și viață veșnică.

Iubiți frați și surori în Domnul,

Anul acesta, 2013, este sărbătorit în Patriarhia Română ca „An omagial al Sfinților Împărați Constantin și Elena”, la împlinirea a 1700 de ani de la proclamarea de către Sfântul Împărat Constantin cel Mare a *Edictului de libertate religioasă de la Mediolanum* (Milano), în anul 313.

De semnul Sfintei Cruci este legat un important moment din viața Sfântului Împărat Constantin cel Mare, care a condus ulterior la libertatea acordată creștinilor din Imperiul Roman și la botezul său.

Istoricii bisericești Eusebiu de Cezareea și Lactanțiu afirmă că în ajunul bătăliei de la *Pons Milvius* (Podul Vulturului), din 28 octombrie 312, contra lui Maxențiu, Împăratul Constantin a văzut pe cer, ziua, o cruce luminoasă, deasupra soarelui, cu inscripția: „*In hoc signo vinces*” („Prin acest semn vei învinge”). Noaptea, în vis, i s-a arătat Mântuitorul Hristos, cerându-i să pună pe scuturile și steagurile armatei sale Crucea, ca fiind semn protector în lupte. Victoria minunată a armatei sale, mult inferioară numeric celei a lui

Maxențiu, a fost considerată de Împăratul Constantin ca ajutor primit de la Dumnezeu. Dovada acestei credințe a lui Constantin în ajutorul divin este inscripția de pe *Arcul lui Constantin*, din Roma, păstrată până astăzi, prin care mărturisește că a câștigat lupta „*instinctu divinitatis*”, „prin inspirație divină”².

Începând cu *Edictul de libertate religioasă din anul 313*, **Sfântul Împărat Constantin cel Mare devine protector al creștinismului, iar apoi ia multe măsuri în favoarea Bisericii creștine, într-o perioadă în care lumea era divizată încă între păgânism și creștinism.**

Astfel, el promovează, în demnități publice, creștini cu un comportament moral ireproșabil, emite monedă cu monograma creștină, în anul 317; generalizează duminica, sărbătoarea săptămânală a creștinilor, ca zi de odihnă în imperiu atât pentru creștini, cât și pentru păgâni, în anul 321; inaugurează o nouă capitală la Constantinopol (11 mai 330), simbol al renașterii și înnoirii religioase și social-politice a Imperiului Roman; prețuiește demnitatea preoțească prin scutirea clerului de impozite și de obligația îndeplinirii serviciilor municipale; înlătură din legile penale pedepsele contrare spiritului creștin (răstignirea, zdrobirea picioarelor, stigmatizarea sau arderea cu fierul roșu); protejează, prin lege, pe săraci, orfani și văduve; modifică legislația privind căsătoria; descurajează divorțul; pedepsește adulterul.

Din dorința de a ajuta Biserica să păstreze unitatea de credință, a convocat Sinodul I Ecumenic de la Niceea, din anul 325,

---

² Vezi Acad. prof. univ. dr. Emilian Popescu, *Studiu introductiv la Eusebiu de Cezareea – Viața Împăratului Constantin*, în „Părinți și Scriitori Bisericești” (PSB), Serie nouă, vol. 8, Editura BASILICA a Patriarhiei Române, București, 2012, p. 38.

împotriva ereziei lui Arie, care nega dumnezeirea Fiului. Sub influența Sfântului Atanasie cel Mare, Sinodul a mărturisit și proclamat învățătura ortodoxă despre dumnezeirea Fiului ca fiind: *„Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut nu făcut, Cel de o ființă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut”* (Simbolul Credinței sau Crezul).

Înțelegând nevoia Bisericii creștine de a avea spații liturgice corespunzătoare, Sfinții Împărați Constantin și Elena au fost mari ctitori de biserici pe întreg cuprinsul Imperiului Roman: la Constantinopol, Ierusalim, Nazaret, Antiohia, Tir, Nicomidia, Trier, Roma ș.a.; au ridicat biserici care au rămas în istorie ca un model pentru toți împărații, regii și principii creștini.

De asemenea, Sfinții Împărați Constantin și Elena au fost promotori și sprijinitori ai pelerinajului creștin. Este binecunoscut pelerinajul împărătesei Elena la Ierusalim, în anul 326, pentru a căuta cinstitul lemn al Sfintei Cruci. După ce a aflat Sfânta Cruce, ea a încredințat-o Episcopului Macarie al Ierusalimului, iar o parte din lemn a fost trimisă la Constantinopol. Împăratul Constantin cel Mare a efectuat un pelerinaj pentru a participa la sfințirea Bisericii „Sfinții Apostoli” din Constantinopol, în anul 330, și apoi un alt pelerinaj pentru a participa la sfințirea „Bisericii Învierii” din Ierusalim, în data de 13 septembrie 335, iar a doua zi, în data de 14 septembrie 335, pe amvonul acestei biserici, Episcopul Macarie al Ierusalimului a înălțat Sfânta Cruce în fața mulțimilor, întru pomenirea aflării Sfintei Cruci, în anul 326. Sărbătoarea aceasta a devenit tradiție înscrisă în calendar până în zilele noastre.

Importanța Sfinților Împărați Constantin și Elena pentru viața și activitatea Bisericii este covârșitoare. Ei sunt apărători ai libertății creștinilor, ai unității Bisericii, ctitori de cetăți creștine și lăcașuri sfinte, apărători ai demnității umane și ajutători ai săracilor. Sfânta

Elena este model pentru viața creștină a mamelor, învățătoare a credinței creștine în familie și în societate, unind înțelepciunea cu evlavia și credința cu dărnicia.

Cinstirea Sfinților Împărați Constantin și Elena de către Biserică se arată prin pomenirea lor, în fiecare an, la data de 21 mai, fiind numiți *Sfinți Mari Împărați și întocmai cu Apostolii*.

În iconografia noastră ortodoxă, **Sfinții Împărați Constantin și Elena sunt reprezentați având Sfânta Cruce între ei, întrucât Sfântul Împărat Constantin a descoperit Crucea, ca semn de lumină, pe cer, iar mama sa, Elena, a descoperit Crucea de lemn, în pământ, la Ierusalim. Astfel, înțelegem că Sfânta Cruce leagă cerul și pământul, prin iubirea nesfârșită și netrecătoare a lui Hristos pentru lume.**

Sfinții Împărați Constantin și Elena ne îndeamnă să apărăm dreapta credință, să ne închinăm Sfintei Cruci și să o cinstim ca pe o armă de biruință, să vedem în semnul Crucii puterea iubirii jertfelnice și smerite a lui Hristos, care ne duce la învierea sufletelor, din moartea păcatului, și la învierea trupului, din stricăciunea mormântului.

Astăzi mulți oameni poartă crucea suferinței din cauza înmulțirii păcatelor, a patimilor egoiste și a relelor de tot felul, din cauza lăcomiei sau zgârceniei unora și a sărăciei altora, a violenței în familie și în societate, a nedreptății și nepăsării, a bolilor și singurătății, a certurilor în familie și a divorțurilor, a părăsirii copiilor și bătrânilor ș.a. În această privință se adevăresc cuvintele Mântuitorului Hristos că: „Din pricina înmulțirii fărădelegii, iubirea multora se va răci” (Matei 24, 12).

De aceea, pentru a putea purta crucea multor încercări și a simți ajutorul lui Hristos Cel Răstignit și Înviat este necesar să ne întărim în credință, să sporim rugăciunea și să săvârșim fapte de ajutorare a semenilor noștri, să fim și noi pentru alții un Simon de la Cirene, care a ajutat pe Iisus să poarte Crucea Sa pe drumul

Golgotei (cf. Luca 23, 26). Așa după cum credincioșii care au purtat de bunăvoie crucea postului, ca înfrânare de la bucate de origine animală și de la orice păcat sufletesc și trupesc, primesc lumina, bucuria și binecuvântarea Sfințelor Paști, tot așa și cei care alină suferința semenilor lor, prin rugăciune și cuvânt de încurajare, prin faptă bună și dărnicie, vor simți lumina și bucuria Învierii lui Hristos în inimile lor și binecuvântarea Lui în viața și casele lor.

Prin urmare, mai ales în aceste zile, este bine să aducem bucuria Sfințelor Paști în casele de copii orfani și bătrâni, la patul bolnavilor, dar și acolo unde este multă tristețe, singurătate și deznădejde, în familiile sărace, îndoliate și îndurerate. Pretutindeni unde putem face binele, să-l facem purtând, în suflet și în fapte, lumina Crucii și bucuria Învierii! Orice osteneală sau orice jertfă, de acest fel, cuprinde în ea lumina pe care o vestește Biserica Ortodoxă în ziua de Paști și în fiecare duminică de peste an, zicând: *Iată, prin Cruce a venit bucurie la toată lumea!*

Să cultivăm, prin rugăciune și cuvânt bun, în lumina acestei bucurii pascale, legătura fraternă cu românii care se află în afara hotarelor României sau în diaspora română.

Cu prilejul Sfințelor Sărbători ale Sfințelor Paști, vă adresăm tuturor părintești și frățești doriri de sănătate și mântuire, de pace și bucurie, dimpreună cu salutul pascal: *Hristos a înviat!*

Al vostru către Hristos Domnul rugător,

† D A N I E L

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române